

האיזון שהופר

כשארם כמזוני, האחוז קריאה כעיתונים כמו נרקומן אחוז עישון (עם כל הכנסות ה"סרי טניות" שגם בריבוק זה), מתפנה ליוזמים מי הרגל זה להגל השכיחה, הוא פונה לדפדף ברשימות היומיות שהוא רושם אנכי קריאה, והרשימות מרובות, ורובן ראיות לתגובה סומי בית, אך מה לעשות ומטעמים שאינם תלויים בו, איני מגיע להעלות את מקצתן. ושמוזרים עמי דסים שלמים מתחת לכותרת "שגיאות דפוס ולשון", ולא אדלה עכשיו אלא שתיים מהן.

בעתון אחד מתפרסמת כתבה על מצבם של יהודי ארגנטינה, על היעלמם של מאות מהם, ועל דאגת שגרירותנו לשחררם ולהעלותם ארץ צה (דווקא בעניין זה יש להמליץ על זהירות וסלקטיביות קפדנית), ועל אחד מהם, בשם טימרמן, כותב הכתב: "טימרמן היה בן שלוש כשעלה לארגנטינה מסולין..."

לא פחות ולא יותר. עולים לארגנטינה. שמו של הכתב זוהר, משמע לא ארגנטינאי, כי אם ישראלי-עברי. והעתון הוא עתון עברי מי הוותיקים והמכובדים בארץ. ויש שם עורכים רבים, ואף אחד לא הורתע מלשון עברית הדי שה שכזאת: עולים לארגנטינה. ולא נותר אלא לחכות, שאותו עולה לארגנטינה יורד באחד הימים ארצה...

לא שגיאה לשונית כאן, כבוד מערכת "הארץ". זה פשע לשוני, הקשור עמוקות בתהליכי כים נרחבים ועמוקים של דה-ציוניזציה.

לעומת זאת, המיפגע הלשוני האחר שהעליתי מרשימותי מהימים האחרונים, הוא שגיאת דפוס גרידא, ודווקא בכותרת:

"בגין צועד לקראת הגשמת תוכניתו".

יפה, לא כן? אלא דא עקא, שבטכסט שמתחת לכותרת "מבטיחה" זו, מדובר על הגי' מיטת תוכניתו ולא הגשמתה. לצערי הרב ול- אסונה של מדינת-ישראל.

*

דיונים הדברים כבר ברורים למדי, ושארית התקווה היא שגם למנחם בגין ברור הדבר: הוא תימרון את עצמו למצב המור ביותר עליידי כך שמיחר והרבה ליותר כמהלך המדיני הראשון, וכידוע: לאו דווקא בעיקבות בואו של סאדאת, כי אם אדרבה, כהכנה לכואו: את כל סיני ואת האוטונומיה הבטיח מיד. כיום זה מוכנה "עיקשותו", הנסיגה מורכבת עמדותיו כראש האופוזיציה — עמדתו בעבר נגד 1972, בעד ריבונות מלאה ביהודה ושומרון — נסיגה זו מכוננת ואף נראית בדעת-הקהל בעולם כנוקשני תו של בגין, והוא נלחץ לסגת גם מכך.

אינני מהסידדי ההתיישרות במאוזן. אני בעד יישור במאוזן. לא עקרון המיד, כי אם בעניינים עקרוניים שגורל העם והארץ תלויים בכך. כל התפשרות בהם על-יפי ההתיישרות במאוזן, משמע צורך בלחצים משגי קצוות, כדי ללכת באמצע, היא דרך מסוכנת. יש עניינים ויש שעות, שהפרת שיווי-משקל ניתן לתקנה רק על דרך יישור מגבוה, מקמעלה למטה, במאוזן. אך ואף על פי כן, במצב שנתהווה אצלנו, ש- אין מי שיעשה מלאכה זאת, המינימום הדרוש, הנהוץ, הוא יישור במאוזן, והנה גם זה נחלש והולך (ראה גושי-אמונים המשותק) והסכנה הר גלויה היא שממשלת ישראל צועדת או מידרר דרת לקראת "איזון" בין "תוכנית השלום" שלה, שכל כולה (כל כולה, גם הוויתור על סיני, גם האוטונומיה המסוייגת) כבר ויתור מעבל למור תר, ובין תוכניתם ותביעתם של של"י ורק"ח ונגרדיהם המכונים "מחאת קציני מיל". יכול להיות שפשרה זו בין שני אלה פירושה תוכנית המערך, יתר על כן, תוכנית המינימליסטים שבמערך, שיהיו בה כל המיגרעות של כל ה- תוכניות — גם חלוקת יהודה ושומרון, גם גסיי גה טוטאלית מסיני, גם החזרת ירדן, גם חדיי רת או"ם, ובסופו של דבר גם מדינה פלש- תינאית, גם אש"ף. ממש כשהליך שבהכרח.

לא בשביל זה עלה והועלה לשלטון אדם בשם מנחם בגין. אך בתוכניותיו ובמחדליו ב- בחירת שותפיו, עוזריו ושריו, הוא תימרן את עצמו כך שהוא כבר מונהג ולא מנהיג, הוא התיישר שמאלה מתחת לסיסמה ולכמיהה של "שלום מעל לכל". מבלי שיהיה מימינו, וגם לימינו, כוח מאוזן את ההידרדרות, את המוש- כים לחיסול בשלב ראשון חיסול של מה ש- הושג בדמים רבים כליכך בשתי המלהמות האחרונות, בששתי-הימים וביום-הכיפורים.

*

מריבונות יהודית בלעדית על יהודה ושומן רון לא נותר זכר, מ"הרבה אלוני-מנרת" לא נותר זכר. עכשיו מחפשים "פשרה" בין "שלטון עצמי" ובין... שלטון אש"ף ברור ופשוט. "משי רה" זו נוצרת גם ודווקא כשעה בה בגין מנסה לשכנע את קרטור ש"מדינת אש"ף היא לעג וי קלם לדימוקרטיה וסכנה לשלום העולם" (כרטי ריו בכנסת).

נימוק מופרך מן היסוד. האמת המדינית היא, שארה"ב הפקירה ארצות רבות למישטר בלתי דמוקרטי. האמת שארה"ב מספקת נשק קטלני ואנטי-ישראלי לסעודיה, שגם בה הדמוי קרטיה היא ללעג ולקלס. וייטנאם הופקרה. אתיוסיה הופקרה, אחרי סוריה מחזרים. אבל כיוון שבגין לא העמיד בראש את התביעה ל- מימוש ריבונות יהודית מלאה על ארץ-אבות, כי אם "אוטונומיה" מול מדינה אש"מית, מת- בשלת המשרת הקרטרי-סאדאתית. גיחאז- מדינת — או בית לאומי — ערפי שחור, לא

אש"ם, ירדני, מלשחינאי. זה טוב, כשר? מה יהיה למחרת — ברור ובלתי-נמנע. אך גם לא חשוב. מבחינה של מתנגד לחלוקת הארץ, תי עיקר הוא לא איזה משטר ישרור ביהודה וי שומרון, כי אם מי ישרור שם, ישראל או ישי מעאל. אוטונומיה בריבונות ישראל יכלה להיות אפשרה המאזנת. אילמלא שגיאת יסוד טאקי טית זו של בגין, שפתח מן הסוף, זה הרבה יותר חמור מאשר הצעות למיצעד צבאי או למועמד לנשיאות. מאלה אסור לסגת, היותר נסגעים הכבוד והחדמית. נסיגה מ"תוכנית השלום" היא נפילה לתהום. ונסיגה זו כבר החלה. בהכרח החלה, והיא תימשך. ולא עוד ויצמן בלבד אחר- אי לכך.

*

עכשיו יושב לו סאדאת בנחת בארמונו ופטור מלעשות דבר, לא רק שקרטור עושה את מלאכתו, בישראל עושים את מלאכתו, ולא רק בכך מלכי ישראל עושים את מלאכתו, כמזמי שלת ישראל עושים את מלאכתו.

והוא ממשיך ב"מחווה" שלו. למרות ההפי צרות הגלויות (והמבישות) שיוזמן את ראשי ממשלת ישראל לביקור ממלכתי בקהיר כאיוון לקבלת-הפנים הממלכתית (ברוב דגלי מצרים) — אין הוא מזמינו. לעומת זאת — כדברו — "אין הוא מתנגד" ששר-הבטחון של ישראל יבוא לקהיר כל אימת שהוא רוצה", ויביא לו הצעות חדשות לבקרים, מרוככות לבקרים. הוא — סאדאת — לא זו "כהוא-זה" ממה שהצהיר בכנסת בירושלם: כל סיני, נסיגה מלאה בכל מקום, הגדרה עצמית לפלשתינאים. הוא לא זו, אנחנו זוגו אחורה הרבה-הרבה וממשיכים לזון. בלעדי זאת לא היה עוד ויצמן נוסע לי קהיר ולא היה אומר שיכולנו לעשות יותר למען השלום. אבל הוא נוסע על דעת בגין, ואין ספק שמה שהוא מציע — לא בניגוד לי דעתו של בגין הוא מציע.

וסאדאת יושב בנחת, מחייך, מגנה את בגין, ומצפה בשקט להמשך, ובצדק.

*

על רקע זה פרצה תנועת "המחאה" החדשה התובעת "שלום במקום שלמות הארץ". כאילו לא ויתר בגין מזמן על שלמות הארץ, כאילו היו הפירותיו האחרונות של בגין נוקשות ציני נית, כמעט אימפודיאליזם, וכאילו היה ערך כלי- שהו לאותו שלום מידי סאדאת למחרת הנסיגה הכמעט טוטאלית.

יש גם צד "תיקשורת" בפרשה. עשרת הסטודנטים שפנו אל בגין הודו בראיונות ב- עתונים, שלא עלה על דעתם שפנייתם תעורר רעש כזה. הם הופתעו (ואני מתכוון לאלה מהם העושים רושם של הוסילב) כשהחלו אנשי ה- תיקשורת, ואנשיו הרדיו והטלוויזיה בראש, לי משוך אותם לאוזני ולעיני העם ומילאו יום רי לילה את תוכניותיהם בהם מעבר לכל פרופור- רציה, ולייצוג האמיתי בדעת הקהל. התנקמה כאן בבחירות מידת הדון-קישוטיות וההיפרי- פורמאליזם שנקט בהם בגין עם עלותו לשלטון, כמעט שנה שלמה השאיר בידי יריביו ואף שר נאיו את צומת-העצבים של דעת-הקהל, שאינם מוסרים חדשות בלבד, אלא ממש יוצרים אותן על-ידי ניפוח מזה והעלמה מזה, משמע סילוף דעת הקהל האמיתית, אך על דרך שהיא מי בחינה "פורמאלית" או "פורמאליסטית", בסדר גמור". בלי הניפוח שניפחו ברדיו ובטלוויזיה את מכתב העשרה, לא היו אלה טופחים ל- רבבות, עד כדי כך שהתיקשורת העוייגת ב- חו"ל רואה בהם את מבטאי רצון העם, וסאדאת לא כל שכן שהוא יכול לדבר על העם בישרי אל, שמוכן לויתורים ממש בניגוד לבגין..

מנחם בגין אוכל את הדייסה המרה שבישל לעצמו על-ידי מחדל הסברתי ושלטוני זה ב- נוסף למישגים מדיניים ראשוניים.

ודא עקא: אין לחץ מספיק מהצד שכנגד. עצירת ההידרדרות לוותר ויתורים תיתכן רק אם תתעורר תנועה נגדית גדולה, משמעותית מי ימין (הכוונה לצד המדיני, הלאומי, שבמונח זה), אם בהצבעות בכנסת, אם בהפגנות ב- רחוב, אם בהמשך ההתנחלויות נוסח אלון- מורה שבימי המערך, תנועה נגדית — נגד מה שכבר ויתר בגין, תנועה שתעמידו במקום ש- הוא נמצא בו באמת: כפשרן וותרן למען שלום (מדומה), למעלה מהמותר לעם ולארץ, ל- אתמול ולמחר וגם לבטחון. רגלו הימנית כבר מרחסת באוויר, אותה יש להציב ארצה, ורק אוסוויציה לאומית תוכל לעשות זאת. ואם יש הכרח "אובייקטיבי" כביכול לחמשך הוויתורים, מוטב שמלאכה זו תיעשה על-ידי "המומחים" הגדולים לכך מתמול-שלשום, מוטב מכל ה- טעמים, ודי לבגין ברמיזא.

*

לא צדק השר ארליך בכנותו את הפגנת המחאה בכבר מלכי ישראל "סושיזם". האמת היא ששום סוטיש אינו צפוי מאלה, והאמת היא שאין הללו מייצגים את ה"קצינים" בישראל, אפילו לא קציני מיל.

זהו שימוש חמור בתואר צבאי, באופן מטי עה בזדון. ואגב: האם כוונתם של המשתמשים גם בהקשר זה בתואר "קצינים" לומר שדמם אדום יותר וטהור יותר מדמם של חוגרים "פשוטים", או סתם אורתים וילדים בישראל?

יש סכנה של "סוטיש" בישראל, אך לא מי צדם, ולא חלילה על דרך צבאית, כי אם על דרך דמוקרטית למתדרין, על-ידי אי-הגון, רוב- בממשלה או בכנסת, ולא חרשך מארליך עצמו ומבגין עצמו.